

Deka je imao tri praseta. *Oprasio je on i više, tačno pola tuceta*, rekla je baka, *mogli smo, međutim, da zadržimo samo tri, svinjac je bio mali i tesan a i inače to je zvučalo više kao njeno naknadno pravdanje, samo je polovina imala šanse da preživi. Prašenje je poprilično potrajalo*. Baka je upalila malu lampu, iznela kofu s toplom vodom zagrejanom na rešou, i stavila na pod popločan ciglama i posut slamom. Moja mati je tada imala deset godina, njena sestra pet više, letnji raspust su provodile na salašu kod bakinog brata koji je imao dvadeset dve krave muzare. *Živeli su od mleka*, priča mi mati. Meni se želudac prevrće čim čujem tu reč.

Deka je bio nadasve tih, mada je tako nešto prvi put izveo u životu. Baka ga je potom oprala, uvukla u kuću, u kupatilo i polivala ružom tuša, a potom ga dobro prebrisala krpama (iscepkanim od dekine stare pidžame, od sivkastoplavih i prljavobelih bakinih gaćica). Najmanje prase dobilo je moje ime, srednje je po deki nazvano Antal, a najstarije prase zvalo se Deneš. Tri razreda su završili od kuće jer je baka, koja se inače trsila u ulozi privatne nastavnice, dogurala samo dotle. Kad su 1944. došli Rusi, baka se baš uputila kući iz salašarske škole, tada nije znala da će uveče u njihovu malu kuhinju, zagrejanu furunom, svratiti tri vojnika.

Moja majka, navodno, nije volela da bude na salašu, zbog toga je snajka uvek i zaboravljala na nju, uvek je izostavlja iz priča, ali zato su Aranku, majčinu sestru, čak i životinje obožavale. Aranka, kao i moja mati, ujutro i uveče pije po četiri decilitra penušavog, toplog, domaćeg mleka iz belog lončića oslikanog cvetićima. Baka ume i sir da napravi, propušta mleko kroz providni, porozni materijal, surutka kaplje u emajliranu van-glu iz koje je, od kad je sama, pretače u plastičnu kofu smeštenu ispod sudopere.

Nakon što se deka oprasio, odbija da doji, baka ga poji surutkom, da mu bar krene mleko, da nabreknu sise, ali ni to nije pomoglo. Da ne bi pocrkali od gladi, u početku im je injekcijskom iglom ubrizgavala u usta zašećereno kravlje mleko doneto sa salaša, a potom im je među zube gurala i cuclu – u njoj topla, gusta belina, pomešana s prekrupom. Moja mati se navodno ničeg ne seća, ne samo zato što je tada bila na salašu.

Aranka ima veći stomak nego zadnjicu, isto kao baka, a obrazi su joj bucmasti i okrugli, isto kao dekini. Imam utisak da iz uglova njenih usana ujutro i uveče neprekidno curka bela tečnost, već trideset godina, uvek samo ta ušećerena toplina. Njena mlađa sestra, moja mati, od koje zaziru i životinje, a na to ukazuje i snajka, ili snajkica, kako je Aranka zove, bila je napolju na salašu kad se kod kuće njen otac oprasio, i razmišljala kako bi trebalo potrpati kamenje u njegovu utrobu i potom ga dobro zašiti, jedva vidljivim, trajnim koncem.

Rusi su 1944. pili iz belog lončića, oslikanog cvetićima, bilo ih je trojica, posle su izvršili procenu stočnog fonda, a zatim su onako u uniformama legli među perine u čistoj sobi. Baka je ujutro videla starijeg vojnika kako nešto mulja rukama, imao je na dlanu neku beličastu masu sličnu siru, koju je razmazao po posteljini. Od majke znam da je deka kao mlad čovek bio naočit muškarac i da je lepo mirisao, mada je neprestano radio, znojio se, a maljave pazuhe i mišićave grudi je bri-sao bakinim iscepkanim krpama.

Bakin brat je dovezao majku i Aranku sa salaša, tada je baka već u svinjcu prasad hranila kuvanim jelima. Tri praseta, bez krmače, biflaju abecedu. Baka voli da čeprka po kuhinji, greje mleko na rešou, dodaje sirište, pravi sir. Kad je deka nestao, čak je i policija došla, islednik je bio neki Srbin, baka je samo bečila oči, u ona tri razreda osnovne škole naučila je srpski samo *dobar dan, laku noć* i, još, *kako ste?* U to vreme su kaldrmisali Senčanski put, pre toga su gacali u blatu.

Prema Arankinom mišljenju, moja mati ničim nije zadovoljna, na sve samo krivi usta, takva je bila i kao devojčica, ni sa kim nije razgovarala, šunjala se oko svinjca, streljala pogledom radnike na izgradnji puta (znoj im je probijao kroz košulju na leđima i na grudima). Bila je sigurna da smrde, a u džepove tamnoplave suknje od somota krišom je spuštala kamenje. Ne zna se kud ih je nosila. Moja mati ne ume ni konac da udene u iglu, toliko je nespretna, moram ja da joj prišijem ot-kinuto dugme kaputa.

Najmlađe prase, koje su nazvali mojim imenom, najbrže se ugojilo, zaklali su ga uoči Uskrsa, povremeno je lelujao sneg. Snajka je preporučila kasapina, baka ga je poznavala iz detinjstva, njegov otac je – kao i Deneš nešto kasnije – emigrirao u Ameriku. *Antala je odnelo srce*, čitam u majčinom dnevniku, u svesci na linije nailazim i na nekoliko pesama. Sa ocem se upoznala za vreme studija, tada je već bila gradska frajla, hodala je u cipelama na štikle, uske suknje nisu joj dosezale ni do kolena. Aranka se pak udala za nekog nadničara, njena deca su se preselelila u prestonicu, ne vole da pričaju o svojoj majci.

Baka je najviše plakala za Denešom, Fađaševi, koji još uvek žive u kući s one strane Senćanskog puta, neko vreme su širili priču da je baka imala ljubavnika, mada nju, to je nepobitno, osim deke drugi muškarac nije pipnuo. Napolju, na salašu, više nema krava jer su i bakin brat i snajka omatorili, ne stižu sve da urade, iz zidova staja cedi se mleko. Otiče prljava tečnost, ne isplati se sakupljati je, niti popiti, ni prodati.

U uglu stoji jedna slika, načinjena otiscima užarenih glavica šibica na šperploči. Moja mati se nada da će je ona naslediti kada snajka umre. Slika ima i naslov: Oproštaj životinja. Na njoj ptice lete, a srna okreće glavu, viri iz rama. Majka bi je odnela kući, okačila na zid, pogled bi joj se svaki čas susreo s pogledom srne, na njena leđa su tamnosmeđe pege utisnute upaljenom šibicom.

Kad je baka 1944. završila treći razred salašarske osnovne škole, deka je već bio mesarski šegrt, i dok je

nožem uskog izbrušenog sečiva klao životinju, po glavi mu se vrzmala misao da je svinjsko srce skoro istovetno s ljudskim. Najmanjem, onom kojem je baka tepala mojim imenom, pucao je u glavu kasapin kojeg nam je preporučila snajka. Antala je odnelo srce, pa su ga rasporili, istranžirali, napunili zamrzivač. Deneš se, preko sedam mora, ne oglašava, baka sipa surutku u plastičnu kofu, kuhinju ispunjava kiseli smrad. Bazdi kao ono nešto belo, razmazano po posteljini.

*

Selidba je obavljena prilično brzo, doduše, nisam ni imala mnogo stvari, i otac je bio voljan da me preveze, mada otkako je penzionisan, nerado seda za volan. Sad ponovo živim sama. Na spratu ispod mene stanuje jedan pedesetogodišnjak sa invalidskom penzijom, pozvonio mi je na vrata u subotu posle podne, doneo četiri bundeve dobre za pečenje u rerni. U stanu do mene nema nikog, ali riba u čijem stanu već treći mesec živim kao podstanarka mi je, kad je poslednji put na kratko doputovala iz prestonice, ispričala da je komšija, sredovečni muškarac, dva puta nedeljno dovodio sredovečne žene različitog kalibra, da ih najpre temeljito oliže i potom ih naguzi. Ja, međutim, ništa ne vidim, ništa ne čujem, ali dok ribam keramičke pločice u kuhinji, pomišljam da su mu možda dojadile ljubavnice, ili mu se brak doveo u red, ili je izbunario iz kontejnera neku naizgled pristojnu ženu i da sad odlazi u njen stan.